Ч. 12 (12.378). Львів, субота 18. січня 1930. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

Передплата в краю: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 27·50 „ Річно 55·00 „
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
Ціна одного примірника 25 сот.

Відповідь Українського Клюбу премієрові Бартлеві.

Промова посла О. Луцького, виголошена на пленарному засіданні сойму дня 15. січня 1930 р.

Високий Сойме! На засіданні сойму дня 10. ц. м. премієр Ради міністрів виголосив велику, тригодинну програмову промову. Як голова нового уряду, взяв він у своїй промові під увагу кожну справу і то не тільки її стан у теперішньому, але й у минулому та заняв становище не тільки до кожної з тих справ, але й до їх подробиць. Та є новочасній політиці нема більше важної та скомплікованої проблеми як проблема національна і то тим більше тоді, коли тутже поза границями держави є материки живучих на них народів. Чиж може супроти цього не здивувати кожного факт, що для такої важної та скомплікованої проблеми, як державна національна політика Польщі, де самі українці й білоруси займають суцільною масою неменше як третину всеї території в державі, п. премієр присвятив у своїй програмовій промові тільки пів мінути.

П. премієр сказав дослівно: „В справі національних меншостей повторяю ще раз, що льояльний супроти держави горожанин без огляду на релігію та національну приналежність має мати запевнені всі права і привілеї, що випливають зі змісту конституції. Крім цього мушу заявити, що колись штучно заогнювана деякими політичними чинниками т. зв. справа національних меншостей втратила дуже на своїй гостроті, а само життя приносить щораз більше потверджень згідної співпраці всіх горожан Річипосполитої у творчім зусиллю організації життя і держави". — Тільки всього!

Пане премієре! Та рецепта: наперед льояльність, потім права — це вже надто зужита політична формулка. Дуже сильні держави, які найгорячіше цю формулу реалізували, нічого таким чином не осягнули і вийшли вже зі сфери уроєної дійсности.

Тимчасом гноблений, але стихійний український політичний рух, передовсім від 1917 р. зробив з української справи проблему, що набирає чимраз більшої ваги для офіціяльної та неофіціяльної европейської політики. Перед кількома тижнями поважна група сенаторів у Злучених Державах Північної Америки (голоси з лав вшехполяків: один сенатор! Інші голоси: Ні, група сенаторів!) зголосила в американськім сенаті внесення, передане пізніше комісії для закордонних справ, в якім члени тієї групи висказуються за визнанням національної української держави, Української Народньої Республики.

Обставину, що п. премієр посвятив у своїй такій довгій та дрібничковій програмовій промові найкоротший і дуже загальниковий уступ саме національній політиці, пояснюємо собі тим, що й теперішній уряд не має у цій преважній справі ніякої конкретної програми, з якою міг би виступити щиро й отверто.

Тимчасом життя пливе. Страшні є наслідки того, як воно цю справу реґулює. Чи маємо наводити конкретні факти з наших соймових промов та інтерпеляцій? Може вистарчить тільки згадати, що нас позбавлено навіть поважної кількости церков, нашого колись цвітучого народнього шкільництва, що досі не маємо ані бідної української фахової, навіть рільничої державної школи, що з величезних щорічних державних бюджетів наші наукові та господарські установи, музеї і театри не дістають нічого, що навіть тимчасовий відділ самоврядування у Львові зник, що навіть повітове самоврядування у трьох українських воєвідствах скасоване, що у бюджетах українських громад вищі інстанції скреслюють всі позиції на українські освітні та господарські цілі, що не зважаючи на безприкладне перелюднення і малоземельність на українській території, нас обдаровано кольонізацією, що навіть у контингентах сезонової еміграції майже цілком виелімінувано українців, що навіть найкращим і найбільш життєздатним українським кооперативам виповіджено в державних банках кредити, що тисячі українських залізничників досі не принято назад на державну службу, що наш край названо „Малопольщею" так, як колись Росія називала наші землі „Малоросією" і т. д. і т. д.

Через 12 роками наші обидва народи боролись між собою збройно і криваво. Нас перемогли у цій боротьбі, але панове сьогодні мають власну державу і на частині наших земель. Якщо думка про дальшу оборонну боротьбу по нашім боці є самозрозуміла, то чим-же є ця страшна війна з такими вислідами по вашім боці, панове? Чи правом сили? Але-ж цей принцип ніде і ніколи не дав добрих вислідів. Боротьба, ведена проти нас не втратила нічого на своїй гостроті. Навпаки, вона загострюється. Наші соймові внесення у шкільних справах чи то у справі українського університету і львівського „Народнього Дому" не сталися менше безнадійними.

Кредитова політика так загострилась, що нашим кооперативам відмовлено навіть навозовий кредит. Проект конституції ББ. має на меті дальше „вкорочування" українців. У польськім суспільстві, навіть у проурядовій пресі утривалюється реґіоналістична програма, яка неґує само існування української національности і хоче розложити нас на чужі собі племена гуцулів, бойків, подоляків, волиняків і поліщуків.

Навіть присутний пан міністр внутрішніх справ заявив у бюджетовій комісії, що не допустить до того, щоби волинське воєвідство стало четвертим галицьким воєвідством. Чи нема в цьому відгуку перестарілої політичної засади „дівіде ет імпера?" То розбивання одноцільного українського народу не є, очевидячки, грізне, бо життя є сильніше від усяких софізмів. Так само ставимось і до факту теперішнього відроджування і зміцнювання серед нас трупячих москвофільських партій, що признають принцип не тільки політичної, але й національної єдности всеросійського народу.

Це перш за все траґікомічний і злобний політичний абсурд.

Пан премієр розяснює ту політичну лінію тим, що лише льояльний супроти держави громадянин Річипосполитої може мати запевнені права, що пливуть із змісту конституції. Одначе нелегко зясувати, що таке льояльність і хто нельояльний. Пан премієр підкреслює, що лише „поодинокі політичні чинники" є нельояльні, а в народі є щораз більше льояльности. Чомуж тоді відобрали нашому народові самоуправу, школу, навозові кредити? Чому зростає апетит міродатних суспільних кол супроти церков цього народу і на його церковне майно? Адже самим членам Українського Клюбу не треба народньої школи ні навозів?

Ще одно: національні справи перестали бути внутрішньо-державною проблемою. Пан міністр Залеський не є з цього зовсім задоволений, але це справи не зміняє. У свій час уряд і сойм зобовязалися супроти міжнародніх чинників, що із українських земель утворять окрему адміністраційну одиницю, заснують український університет. Не бачимо ні одного ні другого. Чия це нельояльність? На наш погляд — льояльність це взагалі невідповідне мірило для національної політики, для виміру прав, що є вислідом змісту конституції. (Посол Верчак (НД): „Ого,ого!").

Поза податком і рекрутом усяка льояльність переходить у чуттєво-метафізичну сферу. Не тільки від постерункового, але навіть від старости не можна домагатись, щоб крізь призму такої психольоґії вони могли бути справедливими у практиці. Отже краще зійдім на твердий ґрунт правної законности: рекрута й податку. Це є зовсім вдоволяючі й реальні до схоплення виміри наших обовязків, які мусять бути зрівноважені правами.

Коли нашу нельояльність добачують у тім, що ми у своїм часі у соймі заявили виразно, що український нарід прямує до власної національної держави, то відповідаємо на те, що є це добре право кожного народу. Не входячи покищо в це заплутане питання, заявляємо, що ніяким робом навіть з такого становища не може виходити таке, щоби в теперішній польській дійсности нашим ідеалом були лише самі обовязки.

Нема сумніву, що формалістичною казуїстикою можна ще й нині доказувати, чому держава звільняється гуртом від усяких обовязків у національній політиці, з огляду на чуттєво-метафізичну нельояльність переможених. Але ми знаємо, що це все лебедина пісня погасаючого світу. Вже зродилось у світі нове зрозуміння справедливости в тих справах. Вже світає нова днина, вже зміцнюється нове пересвідчення, а саме: що навіть найсильніші ровітні держави обовязані вести навіть свої африканські кольонії до рівної й свобідної співучасти у ріднї цивілізованих народів. І правду каже нинішній англійський міністр фінансів, кажучи, що ніякий нарід не може мати претенсій до тривкого панування над другим народом.

Знаємо, що погасаючому світові не легко зжитись із цією дійсністю. Одначе впертий український селянин щасливо пережив найбільше ворожі йому сили. Історія дає нам повне право будувати нашу дальшу політику на життєвім інтересі саме тої власної сили. Та на всякий випадок може доцільно буде освідомити собі, що теперішня національна державна політика в ніякому разі не доведе Польщі до чогось доброго. Коли ви, маючи нас нині у своїх кордонах, бєте нас економічно й політично, то з певністю бєте, панове, ще сильніше, економічно й політично, себе самих. Гасло: „Чим гірше, тим краще!" завсіди менше шкодить у національній політиці тим, над якими панують, ніж тим, які панують.

Дотеперішня державна національна політика не дає нам ніякої підстави до довіря.

Ось наша спокійна й ділова відповідь на останнє експозе пана премієра. *(Оплески.)*

Масові арештування на Рад. Україні.

Із Харкова повідомляють, що радянська влада, прочуваючи свої дальші невдачі, намагається терором скріпити свої позиції. По цілій Україні покотилась нова хвиля арештів і трусів. Усім арештованим большовики закидають приналежність до українських самостійницьких організацій. У винницькім, черкаськім і роменськім округах арештовано 300 учителів і кооператорів та селян за поширювання антибільшовицьких українських відозв. Всіх арештованих висилають на Соловецькі острови.

Протибільшовицький рух у СРСР.

Радянська преса повідомляє, що в Артимівськім окрузі розстріляно робітника Калабухова за те, що він убив комуніста Хижника. В Ташкенті робітник Боров намагався застрілити комуністичного агітатора і за це Борова засуджено на кару смерти. В селі Райськім, на Рад. Україні селяни побили представника комуністичного клюбу і двох учителів комуністів, як вели антирелігійну пропаганду підчас різдвяних свят. Вбивники комуністсів арештовані. У Миколаєві побожні селяни напали на комсомольців, які на Різдво демонстрували проти релігії і побили комуністів. Другого дня арештовано 6 учасників нападу на комуністів і розстріляно. У Москві розстріляно робітника Вінтера за протикомуністичну агітацію; у Грознім розстріляно білогвардейця Узакова, який під прибраним імям Кудрявцева провадив антибільшовицьку пропаганду.

Комуністичні авантюри в Букарешті.

„Н. Фр. Пресе" повідомляє, що комуністи в Букарешті намагались улаштувати збори й маніфестацію, при чім прийшло до поважної сутички з поліцією. Арештовано 81 комуністів, між ними 35 жінок. У ночі комуністи вибили вікна у вязницях і намагались втекти і знов почали бійку з поліцією, але знов були відведені до вязниць.

Ювилей „Діла".

ПРИВІТИ.

На свято з приводу 50-ліття „Діла" наспіли численні привіти з краю, з інших українських земель і з европейської еміграції. Всі ті привіти, довші й коротші, письменні й телеграфічні, є найкращим доказом того, який живий відгомін викликав ювилей „Діла" серед широких кругів українського громадянства, для якого „Діло" було протягом цілого свого істнування провідним і кермуючим органом. Одночасно ті привіти вказують пречисто на те, що наш читаючий загал зачинає чимраз краще розуміти значіння й вагу нашого щоденника в українському національному житті.

Привіти редакцій і видавництв.

У вчорашньому числі „Діла" згадано вже про те, що на ювилейному святі „Діла" явилися представники української незалежної преси: „Нового Часу", „Нової Зорі", „Свободи", „Народної Справи" і „Громадського Голосу". Крім того були ще представники майже всіх наших видавництв і накладень: Червоної Калини, Друкаря („Світу"), Української Видавничої Спілки, Ізмарагду, Світу Дитини і т. д. Деякі з органів української преси присвятили вже ювилеєві „Діла" окремі статті й замітки (Новий Час, Нова Зоря), інші зроблять це певно в найближчих числах. Незалежно від того прислали нам письменні привіти: редакція „Неділі" за підписами Миколи Голубця і Романа Голіяна („Синівський поклін воїнові й оборонцеві національних ідеалів, півстоліттьому „Ділу", від колишніх учнів і співробітників, що розбудовуючи українську пресу, підняли прапор братнього органу „Неділі"), редакція „Тризуба" в Парижі, редакція „Зиза", Союз Українських Накладень і Книгарень, Українська Видавнича Спілка, Червона Калина, Ізмарагд, Накладня Михайла Таранька („Світ Дитини").

Привіти українських установ.

На ювилей „Діла" прислали свої привіти такі установи: Т-во „Просвіта" у Львові, Український Університет у Празі (що уповажнив проф. д-ра В. Старосольського заступати університет на святі), Український Високий Педагогічний Інститут у Празі, Українська Господарська Академія в Подєбрадах, Український Науковий Інститут у Берліні, Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі, Українська Громада в Білгороді, Українська кольонія в Софії (за підписом полк. Цибульського), Кубанська Громада в ЧСР., Взаїмна Поміч Українського Учительства у Львові, Союз Українок у Львові, Український Національний Музей у Львові, Краєвий Молочарський Союз („Маслосоюз"), Народня Торговля, Український Кооперативний Банк в Луцьку, Рада Луцької „Просвіти", українська ґімназія в Празі-Ржевніцах (ЧСР) і ін.

Привіти українських громадян.

Привіти й побажання на адресу Редакції прислали громадяни: о. епископ д-р Іван Бучко, проф. д-р Іван Горбачевський з Праги, Вячеслав Липинський з Балеґу в Австрії, акад. Степан Смаль-Стоцький з Праги, проф. С. Шелухин з Праги, Ст. Сірополко з Праги, І. Мазепа з Подєбрадів, Василь Панейко з Парижа, д-р Зенон Кузеля з Берліна, д-р Яків та Іван Турини з Відня, Василь Стефаник з Русова, що не міг прибути на свято наслідком тяжкої недуги, д-р Андрій Чайковський з Коломиї, давня співробітниця „Діла" сен. О. Кисілевська з Коломиї, д-р Денис Маєр-Михальський з Букарешту, Дмитро Геродот з Букарешту, проф. Іван Огієнко з Варшави, Лев Лукашевич з Варшави, Володимир Островський з Луцька, д-р Волод. Старосольський (в імени Українського Університету в Празі і в імени власнім), о. Андрій Пеленський з Лисятич, о. мітрат Левицький з Перемишля, д-р Ярослав Грушкевич зі Станиславова, пос. Гринь Тершаковець з Якимчиць, д-р Олександер Барвінський і дир. Василь Барвінський зі Львова (що зложили по 15 зол. на оселю робітників пера в Ямнім зам. участи в комерсі), Михайло Матчак зі Львова, довголітній (19-літній) робітник-складач і 10-літній метрампаж „Діла" Іван Мусій, інж.-архітект Лев Левинський у Львові й багато інших.

*

Справлення помилки. У вчорашньому описі свята перекручено назвище померлого постійного співробітника „Діла" бл. п. **Антона Березинського** на Березовського.

Засідання Ради С. Народів.

На останнім засіданні Ради Союза Народів у Женеві, на внесок італійського представника Ґрандія вибрано комісію для узгіднення пакту Союза Народів із пактом Келльоґа. У своїй промові підкреслив Гендерсон, що узгіднення цих двох пактів є конечно потрібне для збереження мира в Европі; Бріян заявив, що ці обидва пакти повинні доповнити себе і що узгіднення цих двох пактів повинно бути ділом окремої комісії.

На парляментарній арені.

ВНЕСЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ В СОЙМІ.

Посли Українського Соймового Клюбу зголосили дня 10. ц. м. два внески в обороні прав православної церкви. Один про вмішування світської влади до чисто внутрішніх церковних справ. Синод православної церкви скликав на 12. лютого Собор і в звязку з цим призначив вибори на цей Собор, парохіяльні, деканальні, повітові й дієцизіяльні. Воєвідства й староства заборонили парохіяльні збори призначені на 12. січня. Православний митрополит звернувся до м-ства віроісповідань, покликуючись на тимчасові державні постанови, які кажуть, що такі функції як скликання Собору не залежать від світської влади.

Другий наглий внесок торкається масового розбору православних церков на Холмщині. За останніх кілька місяців було там 14 випадків, коли православні церкви перемінено на римо-католицькі костели, або їх зачинено або розібрано або невідомі чинники ограбили їх.

РІЛЬНА КОМІСІЯ СОЙМУ.

В суботу 11. ц. м. відбулося під проводом посла **О. Луцького** засідання соймової рільної комісії. Предсідник піддав під розвагу комісії думку, чи не булоби доцільним запросити на найближче засідання комісії — міністрів рільництва, земельних реформ і скарбу, щоби при цій нагоді обговорити на основі експозе міністра рільництва очевидну глибоку кризу в хліборобській продукції. По довгій дебаті ухвалено уповажнити предсідника комісії до переведення цієї думки в діло.

На цій основі пос. Луцький відбув 13. ц. м. конференцію з керманичем мін. рільництва Лесневським. Тому, що при цій нагоді виявилося, що правдоподібно вже в найближчім часі буде іменований дійсний міністр рільництва, установлено, що засідання комісії в справі рільничої кризи відбудеться щойно пізніше.

Реферат внеску про новелізацію ловецького закону комісія приділила послові Тершаковцеви.

БЮДЖЕТОВА КОМІСІЯ СОЙМУ.

Господарська політика на українських землях.

Засідання комісії 13. ц. м. було присвячене **бюджетові міністерства рільництва.** Цей бюджет передбачує на цілі цього ресорту 9,125.874 зол. в приходах і 58,523.160 зол. в розходах. Видатки діляться на ось-які ділі: Адмі-

---

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ. 10)

Сміх землі.

Подивилася здивована:

— Що-ж, ходім. А ваш товариш теж буде там?

— Його сьогодні нема в Луцьку.

— А знаєте що? Я зауважила, що він трошки закохався в мені. Не заздрите?

Голянівський відчув таке, неначеб по його спині потекла холодна течія. Та відповів „пошляхетськи", байдуже:

— Це дуже добре. Нехай не сміється з мене...

— А він „щирий"? — раптом спиталася Лідія.

— Безкомпромісовий. Чистий українець. Просто з землі виріс. І сміється, як сама земля. Мені завжди моторошно робиться від його сміху.

Лідія задумалася.

— І міг би він, наприклад, за свій нарід піти на смерть?

— Не сумніваюся. Та щеб і жартував.

— Щасливий!

Лідія спустилла очі, і трохи приплющивши їх, довго дивилася на килим, що лежав біля її ліжка.

Нарешті потрясла головою, відкинула з чола гарне попелясте волосся й напростувалася:

— Отже йдемо до „Стиру"?

— До ваших послуг.

— У такому разі вийдіть, будь ласка, на хвилинку. Я одягнуся.

Голянівський сидів на лавочці біля дому й наводив лад у своїх думках і почуваннях. Усе вийшло не так, як він плянував. А найгірше, не тільки не довідався нічого про неї, але ще й дав слово не питатися й не слухати.

— Що за комедія?

„Розкрив таємницю. Страшна річ..." — прозвучали в його голові Семенюкові слова.

— Так, — вирішив, — тут є якась таємниця, — може що компромітуюче її?

Перелякався цієї думки. Готовий був тікати. Але — попелясте волосся, гнучка талія, ніжні рухи, бездонні очі!...

— Прошу! — покликала.

Всі страхи враз розсипалися.

XV.

В „Стиру" було гамірно. Але танцювала всього одна пара й то неначеб воду везла.

Голянівський з Лідією сиділи за столиком у кутку салі й мали спромогу спостерігати всіх і все. Він уже кілька раз запрошував її танцювати. Вона відмовлялася:

— Почекайте ще. Сильніший буде ефект.

Ввійшла пара: він, бувший Лідин „наречений" — високий, худощавий, з великою лисиною на голові; вона, його жінка, ступкувата з невиробленими руками. Зауважила Лідію, блиснула колючими очима й засміялася до чоловіка. Зайняли місце за столиком. Лідія мала можливість обсервувати їх, не повертаючи голови. Ступкувата пані, видимо, хвилювалася. Раз-ураз споглядала на Лідію призирливо, як дивляться на злочинців та аморальних людей. Іноді штучно всміхалася до чоловіка, що сидів, як мертвий, без найменшого руху.

Голянівський міг би легко зауважити, що між Лідією й тим столиком проходить якась невидима нитка. Міг би пізнати ту паню по червоному капелюсі, про який казала йому Ґолда. Але він був зайнятий цілково своїми переживаннями.

Враз Лідія немов би прокинулася.

— Час почати бій. Ходім танцювати.

Всі очі були звернені на них. Ступкувата пані зеленіла й все сіпала чоловіка за рукав, коли він задивлявся на Ліду.

Знову Лідина душа збилася на пінку шампанського. Гучні оплески заглушили орхестру. Голянівський зарумянився й почув себе героєм. Його очі грали брилянтами в завпалих ямах.

Підійшов до музикантів і щось шепнув їм.

Лідія глянула на ступкувату суперницю й весело засміялася.

— Засміютеся так ще раз, — просив він. — Знаєте, Лідочко, що мені нагадує ваш сміх?

Вона пильно глянула йому в вічі.

— Нагадує сміх вашої землі.

У цей момент орхестра заграла попурі з українських пісень.

Лідія захвилювалася.

— Ваш сміх, — продовжував Голянівський, — нагадує мені сміх наших козаків під кулями, сміх наших невільників на турецьких ґалерах, сміх Байди на гаку...

Вона мяла в руках серветку, бліда, як ця серветка, й сміялася. А очі блищали вогкістю.

Плакала українська пісня з естради. А виплакавшись, розсипалася сонішним сміхом щастя, співом соловейка, радістю молодости. То знову змінялася сумом зраженого серця, болем за рідну країну...

— Ваш сміх, — говорив він далі, — нагадує мені буйну шляхту Голянівських. О, ваш сміх це зовсім наш сміх, сміх нашої землі...

Лідія ще нижче спустила очі й... на серветку впали дві блискучі сльози.

— Що з вами? — перелякався Голянівський.

— Нічого. Нерви. Надмірне зворушення. Не дивіться на мене. Відверніться.

Швидко вийняла з торбинки пудру, махнула ватка по щічках, вуста засміялися:

— Можете вже дивитися.

Голянівський глянув на неї і знову побачив попередню веселу Ліду. Мала привабний вигляд вмитої дощиком землі.

— Як любо забуватися в хвилях звуків і руху. Ходім танцювати!

Танцювали ще краще. Захоплення гостей дійшло до краю. Від оплесків здригалася саля. Коли вони танцювали, навіть музиканти грали краще. „Наречений", глянувши крадькома на Лідію, застиг у захопленні. Жінка, побачивши це, сіпнула його легенько за палець і казала платити.

— Ви кажете, — питалася Лідія, знову сідаючи за столом, — що ваш товариш від землі?

— Не тільки від землі, але просто з землі.

— І так сильно сміється?

— Як сама земля — з горя, з мук, з недолі.

— Як це, мабуть, гарно! А як земля сміється?

(Продовження буде.)

дістрація централі 3,214.660 зол., воєвідські видіди 13,546.655 зол., попирання хліборобської продукції (субвенції і кредити для госп. організацій) 21,895.400 зол., шкільництво і позашкільна освіта 9,637.483 зол., державні наукові інститути 3,761.592 зол. і державні установи для хову коней 6,467.370 зол.

Засідання тривало від 10. год. перед обідом — з короткою перервою до години 2 вночі. Між 10. і 11. год. вечером зясував становище Українського Клюбу до цього бюджету **посол Луцький** в пілогодинній, дуже річевій, промові. Посол Луцький звернув увагу на те, що в минулому році сойм одноголосно приняв його резолюцію, щоби на будуче правительство призначувало значно більші фонди для міністерств: хліборобства, земельних реформ і публичних робіт. Цьогорічний бюджет з брутто-видатками державних монополів і підприємств сягає до 5,801.000 зол. Під таким бюджетом заломлюється ціле господарське життя і рівночасно не стає в ньому місця на найконечніші хліборобські потреби. Цьогорічний бюджет мін. рільництва менший від минулорічного. Це саме сталося з бюджетом зем. реформ і публичних робіт. Адміністраційні видатки ростуть, але напр. позиція бюджетова на поширення продукції зменшилася з 23,818.000 зол. у минулому році на 21,895.000 зол. на рік 1930/31. З призначених на це грошей міністерство дає субвенції неістнуючим товариствам (Звйонзек Яйчарскі у Львові) і таким, що є агентурою заграничних фірм (Рибацьке товариство — Варшава). Будова беконярень в Ходорові і Дембиці зїла з годівельних фондів 4½ міліона зол. Псевдокооперативам, що мали 20—40 тис. зол. власного капіталу міністерство признало на ці беконярні по 1/2 міл. зол. кредиту, щоби нарешті з мусу перебрати ці різні у власний заряд. На попирання меліорацій (знижка відсотків) бюджет призначує 3,500.000 зол., але з цих фондів користали і товариства в Варшаві, що довели себе до скандального конкурсу. Витаємо оснування самоурядної школи в Долині. (Пос. Діямант: буде українська! Пос. Луцький: не дуже вірю, але побачимо, — по виборах до Ради повітової — буде українська). З черги обговорює бесідник господарку в державних (не лісових) маєтках. І там богато неладу. Залеглости за аренду виносили на 1. IV. 1929 р. 5 і пів міл. зол. Господарка навіть на взірцевих господарствах фатальна. В державних лісах все ще значно більше девастується, ніж залісняється. Місцеві люди не можуть дістати дров навіть там, де вони від літ гниють по лісах. Торкнувшися для ілюстрації справи радн. Бобикевича (охорона лісів), пос. Луцький згадав ще про обіжник львівської дирекції лісів до парохів, що відтепер мають щорічно просити за ерекціональний сервітут. (Представник міністерства заявив, що справа буде негайно провірена, бо це очевидне непорозуміння). Ціни на дрова в державних лісах у нас на 80 проц. дорожчі від затвердженої міністром мінімальної ціни. Ліси дають скарбови щорічно поверх 200 міл. зол. приходу. По всіх видатках чистий зиск перевищує 80 міл. зол. Призначення при цім дерева на культурні ціли зі знижкою на 377.000 зол. — зовсім невистарчаюче. Політика мін. внутр. справ зі збіжевою резервою дала 16 міл. зол. страти, без потреби привела в край чуже жито і чужу пшеницю стухлу і занечищену та поглибила крізу. Зоглядy на те, що ціла кріза в хліборобській продукції буде окремо обговорена на рільній комісії бесідник звертає лише увагу на те, як це тяжко охоронити тепер на основі непевної статистики навіть при модерних методах математично-статистичної реляції відношення цін на збіже. Рільництво дорого платить за це, що досі нема торговельного договору з Німеччиною. Нема його, бо міністр промислу сліпо держиться протекціонізму промислової продукції і там, де вона нежиттєздатна. Коли би це міністерство, завідуюче державними фабриками азотових і потасових навозів відступило їх хліборобам на час крізи по власній ціні, то це було би частинне відшкодування. Широко змалює бесідник гіркі досвіди українських господарських установ з територіяльним самоврядуванням, становище монопольного „Синдикату для збуту безрів“ проти „Центросоюзу“, відмову кредитів для української хліборобської кооперації і політику, ведену проти „Сільського Господаря“. Окремий уступ промови присвячено методам нищення зарази на Покуті в осені ц. р. (Представник міністерства заявив, що подання людей особливо потерпівших при цій нагоді, або тих, що причинилися до здавлення зарази будуть міністерством узгляднені) Пос. Луцький не зголосив ніяких конкретних внесків в справі „С. Господаря“ — бо нема вигляду, щоби щось із державної госп. політики змінилося. Промова викликала сильне враження. Посли з ППС та Хлопської партії підкреслювали виїмкову справність української кооперації і українських агрономів. Ревеляції про відмову українцям навіть навозових кредитів викликали здивування навіть у представників „Пяста“.

СПРАВА ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ.

Засідання бюджетової комісії 14. ц. м. було присвячене **бюджетови міністерства земельних реформ.** Цей бюджет охоплює 5,582.000 зол. в приходах і 57,147.000 зол. в розходах. (Централя 2,882.000 зол., земельні уряди 12,799.000 зол., технічні праці 23,601.000 зол., кредитова допомога для господарств при переведенні „зем. реформи“ 15,024.000 зол., спеціяльні фонди 2,900.000 зол.). З Українського Клюбу промовляли при цім бюджеті **посли Луцький і Хруцький.** Перший з них зясував у довгій промові катастрофальне перенаселення і малоземелля на українських землях, грозу кольонізації, мертвоту в парцеляції, занадто високу ціну на землю і занедбання в меліораціях на конкретних прикладах (Лисятичі і т. д.), заявився за конечністю закону про ліквідацію сервітутів в Галичині і за приспішенням парцеляції ерекціонального поля в Галичині без зайвих перешкод, домагався упорядковання титулів власности на Волині та зясував нечувані практики державних банків в їх кредитовій політиці, передовсім Банку Рільного, підлеглого міністрови земельних реформ. **Пос. Хруцький** обговорив практику земельних реформ на північно-українських землях і в звязку з земельним майном православної церкви. Зголошено від Клюбу внесок на викреслення позиції 100.000 зол. на допомогу військовим кольоністам. Посли ББ оборонювали кольонізацію тим, що при теперішнім стані (1 кольон. господарство на поверх 1.000 господарств місцевих) нічим не загрожує українцям і білорусам. Голос представника вшехполяків — трохи змяк цим разом. Міністр Станевіч підкреслив, що власне він звернув парцеляцію з кольонізаційного шляху на парцеляцію для місцевих селян. Кандидат на мін. рільн. (Пелчиньскі, ББ), сказав, що річеві і спокійні хоч рішучі виступи українських послів уможливлять правительству відступити від заостреної земельної політики. Бесідник і його Клюб вважали неоправданим істнування окремих господарських організацій, але нарешті може це й не злочин, а тільки „заґаднене“. Промова наших послів на комісіях були і цим разом спокійні в тоні, але мабуть ще рішучіші в самій річі.

На організаційному фронті.

ЯВОРІВЩИНА.

Після того, як у Яворівщині вдалося радикалам поширити свої впливи, почалася організаційна праця Українського Нац.-Дем. Обєднання щойно з початком 1928 р. Йшло це досить тяжко, бо радикали висилали на всі збори і наради Обєднання своїх розбивачів, які перешкоджали нормальній організаційній праці УНДО. Згадати хочби віче послів Ліщинського і Кохана в травні мин. року, на яке явилося понад 500 громадян повіту, а яке розвязала поліція наслідком радикальних аванітюр. Щойно останніми часами вдалося Повітовому Народньому Комітетові Обєднання в Яворові довести організацію Яворівщини до такого стану, що може вже без перешкоди, принайменше від своїх людей, відбувати успішно свої наради і закріплювати організацію Обєднання. Дня 23. грудня 1929 р. відбувся в Яворові, в салі Народнього Дому, Повітовий Зїзд Обєднання. Явилося понад 200 делеґатів, які заступали 62 громади, отже майже цілий яворівський повіт. До проводу зїзду вибрано о. Дмитра Барняка, пароха з Наконечного й п. Олену Гридову з Букова; секретарювали пп. Скальський і Корончевський з Яворова. Політичний і сільсько-господарський реферат виголосив посол Гринь Тершаковець, а організаційний і про громадську самоуправу пос. Іван Ліщинський. Вибрано Повітовий Народній Комітет з головою о. Дмитром Барняком. Між резолюціями винесено також одноодушний протест проти червоного терору на Вел. Україні.

КОЛОМИЙЩИНА.

Дня 12. XII. 1929 р. відбувся Повітовий Народній Зїзд Обєднання повіту Коломия і б. повіту Печеніжин. Присутніх було 154 делеґатів які заступали 42 громади. Реферували сенаторка О. Кисілевська і посол Дм. Паліїв. Зїзд отворив голова Повітового Комітету п. Юра Чукур. На вступі присутні повстанням з місць вшанували память борців, що впали за волю України, а також померших членів радн. Ю. Шмериковського і сел. Л. Бойчука. Після цього здав звіт з діяльности Повітової Організації і касовий звіт та намітив пляни праці на будуче секретар Комітету п. Д. Бойчук. Після рефератів вивязалася дуже жива, поважна й річева дискусія, яка торкнулась усіх ділянок нашого політичного, освітнього та господарського життя. З дискусії можна було бачити, якого великого значіння набрало Обєднання в коломийському повіті. По дискусії вибрано новий Повітовий Нар. Комітет, якого головою остав дальше п. Юра Чукур. Ухвалено між іншими такі резолюції: 1) Зібрані відпоручники громад коломийського повіту протестують найрішучіше проти більшовицько-московського терору і насильства над Україною. 2) Пересилають братній привіт і спочуття тисячам арештованих українських селян, робітників і трудових інтеліґентів. 3) Взивають українське громадянство на кожному кроці поборювати нове москвофільство зпід стягу комуністів, сельробів і радянофілів

КАМІНЕЧЧИНА.

Дня 30. грудня м. р. відбув посол о. д-р Пелліх справоздавче віче в Сільци-Беньковім у салі Читальні на Браташах. Не зважаючи на буддень і на те, що повідомлення наспіло досить пізно до села, зібралась повна саля учасників. Віче відкрив місцевий парох о. сов. Пелех та покликав до президії найповажнішого місцевого громадянина Василя Войтовича. В півтораґодинній промові здав о. посол звіт з дотеперішньої діяльности У. П. Р. в Варшаві, посвячуючи більшу частину промови організаційним справам. Приявні, вислухавши промови посла, забирали голос у дискусії а на прикінці ухвалили одноголосно повне довіря У. П. Репрезентації.

В день св. Степана 9. січня відбув о. посол д-р Пелліх справоздавче віче в містечку Добротворі. Віче відкрив місцевий парох о. Курилас, а на предсідника віча покликано Івана Мудрика. Маленька саля місцевої Читальні не помістила численно зібраних громадян з Добротвора й околиці, так що більша частина приявних слухала крізь отворені вікна і двері. З огляду на те, що останніми часами начали у Добротворі сельробівські аґенти ширити деморалізацію між місцевою молодю, посвятив о. посол більшу частиву своєї промови потребі єднання й орґанізації національних сил у місцевих установах з метою відпарування руїнницької роботи темних духів. По промові о. посла пішла оживлена дискусія на тему місцевих болячок і потреб. Забирали голос громадяни: Дмитро Роґаля в справі податків, Иосиф Брикайло в справі протиалькогольного плебісциту, який переведено у селі, а справа залягає вже довший час у старостві, Степан Трач в справі відбудови й інші. Віче пройшло серед піднесеного настрою і висловило довіря У. П. Репрезентації.

Конференція в Гаазі.

З Гаги повідомляють, що наради конференції добігають до кінця і потрівають не більше як два дні. Справу речинця німецьких сплат в інтернаціональним банку вирішено в дусі німецьких пропозиція. У справі санкцій була нарада знавців міжнародного права та переговори д-ра Вірта і Тардія. Плян Юнга правдоподібно упаде і Франція дістане повну свободу ділання. Наради організаційного комітету міжнародного банку ще не закінчені. Директором міжнародного банку має бути один американський фінансіст.

На засіданні ради французьких міністрів Тардіє зложив звідомлення зі своєї роботи на конференції в Гаазі: він підкреслив солідарність держав-кредиторів щодо виступів Шахта та доброзичливе відношення конференції до Німеччини. Тардіє переконаний, що конференція в Гаазі закінчиться успіхом. Сенатор Флері заявив, що Франція на конференції в Гаазі мусить дістати необхідні ґарантії безпеки.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

ВІДГУКИ ДНЯ.

Де живуть українці?

З тими українцями то справа дуже і дуже тяжка. Не знати, звідки прийшли, коли це сталося і де осіли. Морочать собі люди голови і ані руш розвязати цю загадку. Скити, галлі, хробати — Бог його знає...

Одно добре, що останніми часами зацікавились українцями німецькі вчені, а це такий нарід, що як уже до чого візьметься, то не попустить, аж доведе справу до кінця. Напевно за деякий час знатимем дефінітивно хто ми, чиїх батьків діти.

Ось недавно один з німецьких учених, який цікавиться тією затяжною справою, вибрався на далекий Схід, щоби на місці розслідити історію цікавого народу. Заїхав аж у Варшаву і тут почав розсліди.

Зійшовся з одним ученим-поляком і завів на цю тему балачку.

— Правда, українці в Польщі замешкують Галичину, Волинь, Підляшя, Полісся і Холмщину.

— Українці?! — здивувався поляк. — Хіба русини!

— А це не все одно?

— Певно, що ні. Українці замешкують територію на схід від ризької лінії і річки Збруч. Ми з українцями — найсердечніші приятелі, помагали їм навіть будувати державу, а й тепер відносимося до них зичливо і дружно. Зате русини, які намагаються писати по українськи, це ніщо іншого, як польське племя, яке скорше чи пізніше верне до рідного пня.

— Себто до України!

— Алеж пане! Говорю: до рідного пня, себто до Польщі, її мови, культури і цивілізації.

Німецькому вченому засвітилися очі, а радість розпирала груди, аж камізелька тріщала.

Тепер уже знає напевно, де живуть українці і хто оці всі славянські меншости, що замешкують східні окраїни Польщі.

Вже збирався відїхати на захід, коли перед самим відїздом звела його нещасна доля з одним російським ученим. Пішла розмова про Росію нинішню та завтрішню і — очевидно — не могла не зійти на українців.

— Кожна Росія — говорив німець — мусить числитися з українцями. Вони за велика нація, щоб їх можна було зїсти.

— Ми їх не хочемо зїсти. Навпаки — будемо підпомагати. Але щоб вони така велика нація!... Шість чи сім міліонів — це не така знов сила.

Німець здивувався.

— Якто шість чи сім?! Тридцять із чубком.

— Впевняю вас, що найвище сім. У Галичині три і пів, а на Волині, Холмщині, Поліссі і Підляші також три і пів.

— Вибачте, а ціла Велика Україна?!

— Дорогий пане! Там ніяких українців нема. Це одно з племен великого російського народу. Скорше чи пізніше вони вернуть до рідного пня. Українці живуть на захід від ризької лінії і річки Збруч. До них ми ставимось по приятельськи, як загалом до кожної самостійної нації.

Німець махнув безнадійно рукою, викреслив усі записки з нотатника і вернув розбитий та зневірений до Берліна.

Але є надія, що він швидко охолоне з прикрих вражінь і знову возьметься за справу. По нитці до клубка — напевно дійде до правди. Тоді виявиться дійсний стан, що: на Великій Україні живуть „югоруси“, в Галичині „уніяти“, а на Волині „тутешні“.

Галактіон Чіпка.

Більшовики проти рос. еміґрації.

Літвінов вислав французькому послові в Москві Ербетові писемну заяву, що радянський уряд довідався про істнування в Парижі російської антибільшовицької військової академії, яка приготовляє кадр старшин для боротьби проти радянської влади. Літвінов гадає, що Франція, толеруючи в Парижі таку школу, нарушує міжнародні права, тому радянський уряд домагається закрити цю військову академію, а ректора, генерала Головіна вислати до Москви. Французький посол відповів, що еміґрантська військова школа в Парижі має приватний характер і тому французький уряд не думає ліквідувати її на домагання більшовиків. Так само, заявив цей посол, що Франція не видасть більшовикам Бесідовського і дасть йому право на дальший побут у Парижі.

Крок уперед.

До розвязки театральної справи.

Дня 15-го ц. м. передвоєнний комітет будови українського театру у Львові радив із представниками „Кооперативи Український Театр“ й делегатами „Т-ва Допомоги Інвалідам“ у Львові над розвязкою питання: що робити з дотеперішньою театральною площею із давнім проєктом будови театрального будинку.

Почин до цього засідання дало „Т-во Допомоги Інвалідам“, яке виступило з новим реальним проєктом. Воно має призбирані американськими земляками початкові фонди на будову дому „Українського Інваліда“ у Львові. Коли ця будова почнеться, американське патріотичне громадянство обіцяло піддержати її новими складками. З огляду на те, що нинішні матеріяльні обставини не дозволяють нашій суспільности на будову наміченого перед війною монументального будинку, вже від довшого часу люди, що займались долею нашого театру, прийшли до переконання, що в нинішніх умовинах єдиним виходом була би будова театральної салі. Недостачу такої салі відчуває не тільки театр, що не має де грати, але й кожна інша установа, коли потребує влаштувати академію, концерт або святочні зборн.

З огляду на те, що „Т-во Допомоги Інвалідам“ рішене приступити до будови власного дому, воно звернулось до комітету будови театру й до „Кооперативи Укр. Театр“ у Львові з пропозицією почати будову спільно. „Дім Українського Інваліда“, покористувавшись готовою преґарною площею, міг би мати в собі преґарну театральну салю.

Засідання згаданих трьох установ, яким проводив голова „Комітету будови театру“ К Левицький прийшло до однозгідних висновків після довшої дискусії, в якій забирали голос: д-р К. Левицький, о. А. Стефанович, д-р Шухевич, пос. Д. Паліїв, д-р С. Шухевич, д-р Ю. Савчак, ред. Зин. Пеленський і М. Рудницький. Рішено, що делегати „Т-ва Допомоги Інвалідам“ і „Кооперативи Український Театр“ у Львові мають не далі як до трьох тижнів після ближчого порозуміння зі своїми установами дати реальну відповідь щодо спільної акції у новім пляні. Після такого порозуміння і вибору через них окремих делеґатів для реального вироблення умов майбутньої співпраці, теперішній „Комітет будови театру“ у Львові передасть їм площу для здійснювання наміченого діла.

Таким робом, можемо сподіватися, що справа будови великого національного будинку з театральною салею у Львові рушиться з мертвої точки і ввійде в реальну фазу. Ніхто не сумнівається, що наше громадянство, яке віддавна відчуває недостачу такого важного осередка культурної праці у Львові, не лишиться позаду наших американських земляків і піддержить у свій час своєю жертвенністю це велике культурне діло.

НОВИНКИ

— **Музично-літературний Вечір Червоної Калини.** Як ми вже згадували, улаштовує Червона Калина з нагоди гостини О. Олеся у Львові, „Музично-літературний Вечір“, який відбудеться в понеділок дня 20. ц. м. в салі Музичного Т-ва ім. Лисенка. В програмі окрім найновіших поезій О. Олеся будуть відчитані твори О. Бабія, М. Матіїва-Мельника, Меріяма, В. Софронова і Ю. Шкрумеляка, а в музичній частині між іншими невиконувані ще досі у Львові пісні Нестора Нижанківського до слів Олеся „Прийди, прийди“, до слів Купчинського „Засумуй трембіто“, фортепяновий твір Н. Нижанківського „Коломийка“ (1921 р.) виконаний автором і В. Барвінським „Листок з альбому“ (1929). Оба фортепянові твори не виконувані досі у Львові. Точніша програма подана в афішах. Початок точно в год. 8. веч. Підчас продукцій безумовно нікого на салю не будеться впускати. Білети можна купувати в книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка, Ринок 10 і в понеділок вечером при касі.

— **Львівська хроніка.** На днях арештовано за авантюри і бійку Володислава Дзекана, Станислава Ковальського, Осипа Батога та Анну Миколаш. — Трибунал засудив Ніну Райтер на півтора року вязниці за крадіж 50 долярів і біжутерії у Осипа Венера. Кара випала тому така висока, що Ніну Райтер карано вже за крадіж десять раз.

— **Фальшиві доляри.** У Львові появились 20-долярові банкноти назначені серією 5, Е. № Е. 21732 279серія 1914 із портретом Клевеленда. Ці фальшиві доляри виконані на гіршому папері ніж звичайні і їх можна пізнати досить легко.

— **Польський сойм у числах.** У польськім соймі є 236 послів із високою освітою і 108 послів із нижчою освітою. Найбільший процент послів із високою освітою має „Звйонзек Людово-народови“ (78 проц.), а комуністична фракція і „Сельроб“ не мають ані одного посла з високою шкільною освітою.

— **Затонув англійський корабель.** В ермельськім каналі підчас бурі затонув корабель „Сент Дженні“, при чім згинуло 23 особи. Хоч корабель „А Нельсон“ виїхав на море ратувати потапаючих пасажирів, то всі його зусилля пішли на марно, бо буря унеможливила всяку рятункову акцію.

— **Ще вертають із полону.** До Кошиць повернув після 15-літнього полону в Сибірі, мадяр Михайло Бако, який оповідає, що в сибірських копальнях є багато б. австрійських вояків, які не можуть вернути з полону через те, що заробляють тільки на прожиток, а грошей на подорож не можуть доробитись.

— **З українського наукового життя за кордоном.** Дня 21. січня ц. р. в год. 3.30 у помешканні Клементінума ч. 11, відбудеться 174 засідання Українського Історично-Фільольоґічного Товариства в Празі із таким порядком дня: Д. Дорошенко: „До історії німецького права на старій Україні“; 2) В. Ю. Січинський: „Початки українського граверства“; 3) К. В. Чехович: „Йосиф Добрянський і українська мова“. Вступ вільний.

— **Українці найліпші робітники.** Залізнична компанія, що будувала канадійську тихоокеанську залізницю розписала конкурс за найліпше виконану працю робітника при цьому підприємстві. Таких нагород було аж сорок, за першу нагороду за найліпше виконану працю при будові залізниці дістав українець Н. Василійчук із Рестон Ман у Канаді, який дістав також титул „ґенерального менаджера“.

— **Не спав 15 літ.** Мадярська преса пише, що в Будапешті живе урядовець Павло Кери, який підчас війни 1914 р. був ранений в голову, наслідком чого занедужав на безсонницю і досі не спав ані одної ночі. Всі зусилля лікарів приспати цього нещасливого чоловіка нічого не помогли, бо куля ушкодила у його мозку „центр сну“. Після поранення на російськім фронті 1914 р. цей мадяр лежав у лічниці у Львові.

— **Сензаційні операції.** На кліниці професора Айзельберга у Відні, доцент д-р Шенбавер перевів 46 операцій мозку і майже всі ці операції випали щасливо, а 22 пацієнтів після операції виздоровіло цілком. У всіх цих випадках треба було вирізувати мозкові нарости. Ці сензаційні операції були предметом зацікавлення недавньої лікарської конференції під проводом професора Ваґнера.

— **Бик у ратушевій салі.** Підчас боротьби биків у цирку в Мадриті, ранений бик поломав перегороди сцени і втік на вулицю, звідки забіг до ратушевої салі, де якраз відбувалось засідання ради міста. Бик розігнав радних, поранив одного радника рогами і перейшов на бальон, де поліція застрілила його.

— **Шукають оригіналу біблії.** Відомий орієнталіст Самуель Мерцель виїхав з Торонто до Абісинії, де в коптійськім монастирі найдено етіопський текст біблії старого завіту. Цей текст лежав 2.000 літ в абісинських монастирях, тепер його мають фотографувати і перевезти до Торонта. Цього тексту не читав досі ніхто окрім ченців з Абісинії. Професор Мерцель твердить, що цей етіопський текст біблії є значно старший, як відомий досі гебрейський текст. Шведський орієнталіст д-р Лебрен виїхав також до Абісинії, щоби на спілку з Мерцером перевести досліди та порівнати гебрейський текст біблії з етіопським, ствердити, як виглядав оригінальний текст біблії старого завіта.

— **Цікавий літературний процес.** У Нюрнберґу відбувся процес проти письменника Ернста Пецольда й одного видавця, яких обвинувачено в тому, що в новелі „Етієна і Люїза“ автор описав досить темні сторони життя професора Льоха і назвав його в новелі поіменно. Адвокати боронили письменника, доказуючи, що жадний закон не забороняє письменникові змальовувати життя дійсних, живих осіб, але присутний на процесі професор Льох таки побідив і суд заборонив письменникові та видавцеві поширювати згаданий твір, ще й примусив видавця заплатити всі кошти процесу.

— **У Монте Карльо.** Мадярський дідич Юлій Чемзе, який недавно мав у Відні та Братиславі ріжні неприємности з поліцією, виїхав до Монте Карля пробувати щастя у грі в рулету. Йому пощастило протягом двох годин виграти 2 ...

мільйони франків, після чого він вернув до Будапешту.

— **Рабіндранат Такур у тоновій фільмі.** Одно англійське фільмове підприємство приготовляє фільму на підставі твору Рабіндранат-Такура „Тапаті". Головну жіночу ролю у цій фільмі гратиме внучка автора драми „Тапаті", а сам Рабіндранат Такур виступить у головній частині цеї фільми.

— **Допомога для безробітних в Австрії.** „Н. Фр. Прессе" подає, що австрійський уряд виплатив перед новим роком допомоги для 226.567 безробітних. Окрім того Австрія має ще 33.200 безробітних, яким держава не виплачує допомоги. В 1928 р. Австрія виплачувала допомогу тільки для 33.400 безробітних.

— **Всесвітній з'їзд психіятрів.** При кінці січня у Вашінгтоні розпічнеться всесвітній з'їзд психіятрів. У цьому з'їзді візьмуть участь психольоги, лікарі психіятри, неврольоги, педагоги, психоаналітики, спеціялісти від кримінальної психольогії, анатоми і т. д. Всіх членів з'їзду буде 2500 осіб із усіх країв світа. Організатором цього небувалого досі з'їзду є секретар державного департаменту душевної гигієни Кліфорд Бир. Цей визначний вчений походить з родини, в якій були часті випадки божевілля і сам він, як хвилево умово хорий, перебував деякий час в домі божевільних. Обурений проти методів лікування умово хорих, він написав голосний твір „Мозок, який найшов сам себе". У цьому творі він гостро критикує всі методи лікувань умово хорих та в чорних барвах малює відносини в американських домах для божевільних. Ця книжка мала такі наслідки, що уряд Зед. Держав зацікавився цею справою і віддав доми божевільних під опіку лікарів-спеціялістів.

— **Працездатність великих людей.** У Берліні вийшла книжка Ветрайха, у якій автор зібрав докази, як працювали великі люди: Плятон писав свої „Діяльоги" 18 літ, Коперник творив найбільший свій твір 36 літ, Лютер писав коментарі до біблії 10 літ, Ґете писав „Фавста" понад 50 літ. Повне видання творів Ґетого виносить 133 томи і щоби переписати їх, треба витратити 60 літ часу, Бальзак написав майже 90 томів, Толстой понад 100 томів. Шекспір і Стрінберг написали цілі бібліотеки. Деякі письменники, як напр. Бальзак і Толстой та Ґете працювали пером по 16 годин денно.

— **Великі морози в Китаю.** Зі Шангґаю подають, що в Китаю є небувалі досі морози: У північнім Китаю замерзло на смерть майже 1000 осіб, а в самім Шангґаю мороз був причиною смерти сотні осіб.

— **Добра реклама літературного твору.** Англійський письменник Ексворті видав свою першу повість п. з. „Здобув любов", якої ніхто не хотів купувати ані читати. Щоби звернути увагу читачів на цей твір, автор помістив у ґазетах таке оголошення: „Молодий, гарний міліонер хоче оженитись із дівчиною, яка малаб таку вдачу і красу, як героїня повісти Ексвортія „Здобув любов". Це оголошення в ґазетах мало такий наслідок, що нецікаву повість молодого письменника розкуплено за 3 дні.

— **Американські дивогляди.** У Брукліні відкрила поліція цілі склади алькоголю в підземеллях церкви Спасителя, що належить до секти баптистів. Баптисти — великі вороги алькоголю, який поборюють у своїй пропаґанді.

— **Льондон поручає танець.** Столиця Англії хоче зробити конкуренцію столиці Франції в мистецтві, яке вона віддавна полишила французам у монополі. Її танцюристи створили новий танець „сікс-ейт", себто „шість-вісім", що має прикмети здорового, а навіть гигієнічного танця у протилежности до муринських вихилясів імпортованих з Америки разом із джезбендом. При темпі 64 кроків на хвилину можна легко навчитись у такт музики, переплітаючи короткі кроки продовжними, совганими. Хто не вірить, нехай спробує в карнавалі.

— **Культ зусилля.** В одному французькому місточку поставлено оригінальний памятник у честь жовніра, поляглого в часі великої війни. Памятник зображає мертвого стрільця, що лежить горілиць з рукою піднесеною до гори: у затисненій долоні держить шматок паперу. Історія того стрільця коротка. Полк находився під сильним огнем. Ніхто не міг крізь нього продертися. А тут треба було донести до дивізії приказ. Командант покликав жовніра і сказав йому: „Це дуже важне донесення до дивізії. Воно мусить дійти. Мусить! Бо якщоб не дійшло, наша позиція пропаде. Позиція впасти не може — отже донесення дійти мусить". Стрілець взяв папір та сказав: „Приказ! це донесення дійде". Пішов, більше не вернувся, а навіть не дійшов до дивізії, бо впав по дорозі, забитий гранатою. Але падаючи, рештою сил підняв в гору руку з донесенням. І та виснажена рука зусиллям волі не впала навіть у трупа. Де ще пізніше другий жовнір побачив у долоні закрівавлений папір, підповз до поляглого, взяв донесення та заніс на призначене місце. Дійшов на час. Позицію утримали. Зусилля гинця вийшло переможцем. Історія війни таких фактів знає не мало. Війна була школою енергії й зусиль одиниць і народів. На ті зусилля гляділи очі міліонів. Тому то в широких масах пробудилась пошана для зусилля. Ентузіязм для зусилля, яке пориває вилця. Отсе одна з тайн величезного розвитку спорту. Це й є причиною, що сьогоднішня молодь находить розкіш у борбі за місце, пункти, за рекорд. Працює з затисненими зубами, ризикує навіть життям. Це культ зусилля. А коли зусилля має бути доцільне, воно не обійдеться без систематичної праці. Ті, що добули олімпійські вінці працювали роками для свого тріюмфу.

СЕНАТ.

Центролів відкликав внесення заяви недовіря для марш. Шиманського. — Невдача мін. Юзефського.

Дня 16. січня на засіданні сенату центролів узяв назад внесення на висловлення заяви недовіря марш. Шиманському. Мотивували це тим, що марш. Шиманський змінив своє несправедливе становище й тому внескодавці признають своє внесення неактуальним і беруть його назад..

Предсідник, віцемаршал *Галущинський* ствердив, що з огляду на це внесення на висловлення заяви недовіря марш. сенату Шиманському знято з денного порядку.

Мін. вн. справ. Юзефський домагався, щоби сенат відкинув проєкт закону, ухваленого соймом, який містить новелю до декрету президента держави про орґанізацію та ділянку заг. адміністрації. Міністр виголосив довшу промову й домагався в ній відкинення цього закону. Сенат усеж таки ухвалив новелю більшістю 50 голосів проти 40. До тієї невдачі міністра причинилися й сенатори ББ. своєю неприсутністю. Найближче засідання буде 29. січня.

Скарби золота під Соснівцем?

„Експрес Поранни" повідомляє із Соснівця, що один із мешканців того міста сказав представникам влади, що вкаже місце на терені копалень, де закопано 10 скринь золота з часів давніх воєн. Прийшло до порозуміння і 17. січня в присутности представників влади мають зачати пошукування тих скарбів.

Закінчення нарад Ліґи Націй.

Дня 16. січня на засіданні Ради Ліґи Націй мін. Залеський виголосив промову з нагоди 10-их роковин Ліґи Націй, у якій говорив про заслуги Ліґи. Після мін. Залеського промовляв Кінонес де Леон. Він є одинокий із членів, що брали участь у першім засіданні Ради перед 10 роками. Він віддав честь покійним держ. мужам, що брали участь у працях Ради Ліґи Націй. Після відчитання телеґрами канц. Мюлера, в якій дякує за вшанування памяти пок. мін. Штреземана, замкнено 58 сесію Ради Ліґи Націй.

Друкарський страйк у Кракові.

У Кракові застрайкували друкарські складачі. Власники друкарень вислали почтою виповідження всім своїм робітникам. Друкарня „Іл. Курєра Цод." не виповіла ще праці своїм друкарським робітникам, а порозсилала упімнення, що коли до праці не вернуть 16. січня, дістануть виповідження. Сподіються, що часописи вийдуть 18. січня.

Розлім у санації.

Повстала Партія Праці.

Наслідком непорозумінь, які були від довшого часу в Зединенні праці міст і сіл, члени партії ухвалили зліквідувати згад. Зединення та вернути до стану з перед червня 1928, коли то Партія Праці і Союз Направи Річипосполитої творили окремі одиниці в рямцях ББ. До Партії Праці входить [illegible] послів і сенаторів.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·00—8·87·85, канадійський долар 8·79·00—8·79·50, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·75 0·35·00, швайцарський франк 1·71·90—1·72·10, фунт штерлінґів 43·30·00—43·50·00, радянський червінець 15·00—15·50, німецька марка 2·12·85—2·12·90

Залізнича афера.

Як ми вже повідомляли, у львівській дирекції залізниць викрили аферу в звязи з побиранням хабарів за фіксіфне виробльовання посад. Після арештування головного виновника афери вис. зав. урядовця Шенталера арештували ще й інших урядовців, а кількох перенесли. Дня 15. січня арештували Н. Немчиновського, урядовця IX. степ., керовника персонального бюра на гол. львівськім двірці. Йому закидають, що брав хабарі за виробльовання посад і намовляв до фальшивих зізнань. Давніше Немчиновський був учителем школи танців у Ринку. Немчиновському підлягав урядовець X. степ. Доляккович (брат посла), якого арештували, а опісля випустили на волю. Немчиновського передали вже судовій владі.

Бюджетова комісія.

На засіданні сойм. бюджетової комісії пос. Діяманд просив, щоби його увільнили зі становища ген. референта, бо це становище спричиняє тепер уже труднощі. На наслідника предложив пос. Кшижановського, який зголосився приняти це становище. Після мін. Куриловича (ППС), який зазначив, що претенсії до „Орбісу" зросли, промовляв мін. залізниць Кін, що відповідав на закиди. Щодо „Орбісу", то годі дійти до рішення з огляду на довг залізниці, який остав у сумі півтора міл. зол. Тепер розглядають одну трансакцію, яка повинна вирівняти втрати залізниці.

На цьому перервали наради. Голосування над прелімінарем бюджету мін-ства комунікації буде в понеділок.

Бюджет міністерства освіти.

З черги комісія приступила до розглянення бюджету мін. віроісповідань і освіти. Мін. Червінський сказав, що бюджет того ресорту (від часу бюджетування в твердій валюті) виносить менш-більше 16 проц. цілого бюджету. Далі міністр обговорював приріст дітей у шк. віці. До 1933 р. приріст цей виноситиме 9 проц. річно, в найближчих 3 роках 6 проц., а від 1940 р. можливий є нормальний приріст, що принесе найбільше півтора проц. В звязи з цим зменшаться видатки на вчит. етати. Далі обговорював міністр середнє, вище та фахове шкільництво й віроісповідні справи. Після промови пос. Каліновського (Визв.) засідання замкнено.

Новий міністр хліборобства.

Дня 16. січня президент Мосціцький підписав декрет, що іменує д-ра Льва Янту-Полчинського, бувш. сенатора поморського т-ва, міністром хліборобства.

Обласний бойківський музей.

Товариство „Бойківщина" в Самборі до українського громадянства.

(Виказ ч. 3.).

Товариство „Бойківщина" в Самборі відбуло недавно другі свої загальні збори, на яких вибрано майже цю саму старшину, як попереднього року. Істнуючий при Т-ві Музей значно поширився і неодин цінний предмет урятовано від знищення. Завдячити це треба в першій мірі жертводавцям, якими, крім попередньо оголошених, є: проф. А. Княжинський, проф. І. Филипчак, Евген Бирчак, інж. Омелян Вец, Лунь Житняк, господар, Буковець, пов. Турка; радн. Бережанський, дир. Петро Шумський, інж. Теодор Стефанович, радн. Юліян Лашкевич, д-р В. Гуркевич, Михайло Замойський, суд. офіціял непринятий до служби, Стрілиська Нові, пов. Рогатин; Евгенія з Венгриновичів Сусоловська, Павло Юрчакевич, Андрій Ліськевич, комісар, Іван Мудрий і Варвара Мудра, Стефанія Біневичівна, Іван Гнатишак, дяк Береги; д-р Ян Зварич, адв., Михайлина Лашкевичівна, учителька, Володимир Ортинський, уч. ґімн., Михайло Чухрай, Діонізія Дашо, Мразниця; Мих. Боберський, Евген Рудий, д-р Юліян Рабій, Іван Гошіщин, М. Ляшецька, радн. В. Курчак, о. Петро Погорецький, Білина Велика; о. Лев Несторович, Перемишль; о. Андрій Левицький, Турка; о. Ілля Федевич, о. Степан Макар, Містковичі; Ілля Децик, маляр, Стефанія Рожицька, Іван Куцик, господар, Винники, пов. Дрогобич; Василь Косс, Комарно; Олена з Біневичів Гошовська, Підбуж; о. Василь Яремкевич і інж. Константин Яремкевич, Вовче, пов. Турка; о. Іван Ганасевич, Чуква; Станислав Матковський, власник дібр, Блажів; Маріян Міхневич, учитель, Жукотин; пов Турка; о. Василь Трицецький Волосате, пов. Лісно; о. Володимир Даниців, Царинське, пов. Лісно; о. Володимир Петрик, Бабина; Коля Филипчак, уч. ґімн., Евгенія Кузьмаківна, учителька, Кривка, пов. Борння; Андрій Сілецький зі Сільця, Софія Царінна, Войткова, пов. Добромиль; о. Микола Сікора, Тирава Сільна, пов. Сянік; Володимир Кобільник, уч. ґімн., Дарія Филипчаківна, інж. Юліян Ніжанковський, Франц Сілецький.

Юліян Мартинець, Ісаї; о. Іван Криса, Ісаї, пов. Турка; о. Степан Козбур, Ясінка Масьова, Юльчик, Мирон Височанський, Висоцько Вижне; о. Роман Ладижинський, Матьків; Тустановичева, жінка пароха, Комарники; Ілько Іваник, Висоцько Вижне; Іван Височанський, Комарники, Олександер Міхневич, Висоцько Вижне, пов. Турка; о. Ярослав Пасічинський, Воля Коблянська; Іван Поливка, Миколи, госп., Торгановичі; Остап Кобєрський, д-р Шнайтшер, адв., громадяни з Білича Горішнього; Оскар Зееман, Іван Затварський, учитель, Здолбунів, Волинь; радн. Симеон Кульчицький, Сметанка-Ручка; Олена Пруціяна, Завадка; о. Петро Підляшецький, Дорожів, д-р Іл. Свєнціцький, Львів; Юрко Булій, господар, Торгановичі; о. Орест Мартинович, Яблінка Нижна; Іван Шембель, о. Симеон Кульчицький, Вовманці; Юрій Джаман, Бучачки, пов. Коломия; д-р Волод. Кобільник, судія Петро Барнович, Турка; Юлія і Володимир Козакевичі, о. Володимир Венгринович, Ваньовичі; Гринько Волошин, господар, Ляшки Завязані; Іван Яновський, Павлина Лавровська, Дрогобич; радн. Іван Козбур, Осип Григорович, о. Вол. Горницький, Білич Долішній; Онуфер Бобітко, Шумяч; о. Мих. Городиський, Урож; Ірена Калужняцька, сем. У. П. Т., о. Іван Яворський, Стрільбичі; о. Андрій Бенцін, декан, Старий Самбір; Мих. Грицишин, Перемишль; Іван Калужняцький, Ваньовичі; Анна Кучинська, Анна Раставецька, Яжів коло Яворова; Йосиф Покора, господар, Бережниця; о. Станислав Дашо, Старий Самбір; Марія Дашо, Ст. Самбір; о. Степан Кійко, Ляшки Муровані; Стефан Блендей, господар, Бусовиська; інж. Ігор Филипчак, Прага; проф. Карло Шуминий, Осип Білобрам, Старий Самбір, Ґереґа, механік, Васько Полюга, господар, Торчиновичі; о. Василь Рудавський, Гуминець; д-р Стан. Войтасєвич, адв., о. Філярет Ортинський, Топільниця; д-р Олександер Маркевич, адв. Підбуж;. Всі, при котрих не згадано місцевостей, походять зі Самбора.

Завдяки повищим жертводавцям Товариство „Бойківщина" призбирало досі 1436 чисел, а 2773 предметів, не вчисляючи дрібних річей, як оповістки, афіші, виборчі плякати, відозви то що. Старшина Т-ва просить наше громадянство присилати дальше всякі памятки до нашого музею.

Товариство „Бойківщина" почувається до обовязку зложити щиру подяку всім жертводавцям за дари, а хвальним редакціям газет „Діло", „Нова Зоря", „Новий Час" і „Рада" за оголошення комунікату.

Самбір, 31. грудня 1929 р.

ЗА СТАРШИНУ ТОВАРИСТВА „БОЙКІВЩИНА" В САМБОРІ:

Д-р В. Гуркевич, голова; *Д-р М. Скорик*, секретар.

Зі спортового життя.

Прогулька до Славська.

Прогулька до Славська Карпатського Лещетарського Клюбу виїзджає в суботу 18. січня ц. р. в год. 4·10 попол. У Славську впав сніг з вівтірка на середу грубости 50 цм. на долах, а 1 м. 25 цм. на горах. Мороз понад 17° Ц. Умовини до лещетарства прекрасні. Збірка прогульковців у суботу в год. 3·45 попол. у вестибулі головного двірця.

Ширші сходини членів К. Л. К.

Ширші сходини членів К. Л. К. відбудуться в четвер 23. I. в год. 7·30 вечером в домівці Т-ва „Земля", Ринок ч. 43. В програму сходин входять: 1) Реферат про лещатарський виряд та його консервацію. 2) Звіт з прогульки Ворохта й околиці, Чорногора, Славсько. 3) Висвітлення фільмів лещатарських і інших. 4) Реферат проф. С. Гайдучка. 5) Внески, запити, вписи.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Антін Стафіняк.

Дня 14. грудня м. р. помер у Радваницях біля Моравської Острави у 81. році свого трудящого життя Антін Стафіняк, емеритований податковий завідатель. Покійник, син убогих селян-лемків, уже в ранній молодости почав власними силами пробиватися крізь життєві обставини. Опанувавши прихапцем початкову науку в рідному селі, вибрався без ніякого вигляду на якунебудь посторонню допомогу до недалекого Нового Санча, де йому вдалося скінчити ледви кілька кляс тамошньої ґімназії, бо відтак як старший вже молодець мусів піти віддати „кесарові, що кесареве". По вислуженню дванацять літ при війську одержав посаду практиканта при податковому уряді, одначе не в рідному краю між своїми, але між чужими людьми, а саме на Шлеську, де опісля перебував ціле своє життя, не забуваючи ні на хвилину про свою батьківщину та свій нарід. Оженений з німкинею-віденкою, котра була для нього найкращою подругою та цілковито відданою патріотичним почуванням його серця, покійний Антін Стафіняк усі свої восьмеро дітей виховував не в німецьких школах на чужині, але всіх їх висилав до Галичини, у Львів та Перемишль, через що наражувався на часті шикани й перенесення з місця на місце зі сторони своїх настоятелів-німців. Його діти пішли слідами батька, чого найкращим доказом є хочби отсей як на теперішні наші відносини справді княжий дар їх „Рідній Школі" в сумі 400 зол., яким вони вшанували память свого незабутнього батька. Доля не щадила покійному своїх тяжких ударів у його довгому житті; одного із синів (Льва) стратив він внаслідок передчасної смерти, другого, вельми талановитого й діяльного сина Павла запроторили були москалі зараз після першого заняття Львова в р. 1914 до тюрми та мали вивозити як закладника в Росію і тільки смерть, спричинена тюремними злиднями, звільнила його від тої далекої мандрівки. — Покійний Антін Стафіняк цікавився завсіди нашим національним життям; був він членом основателем, а відтак почесним читальні „Просвіти" в Моравській Остраві, щедрою рукою спомагав наші краєві установи, а вже найкраще виявив свій характер у часі воєнного лихоліття, коли то стільки наших людей опинилось на чужині. В його гостинному домі знаходили наші люди захист та пораду, нікому не відмовив своєї помочи, гуртував усіх в моравській „Просвіті" і болів разом з вигнанцями над недолею рідного краю. Нехай-жеж земля, хоч і чужа, буде йому легкою!

Коломия, 10. січня 1930.

Іван Михалевський.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 17. січня год. 7·30 веч: „Княжна Шікаго" (гост. виступ Хоряна).

Субота, 18. січня, год. 3·30 попол. „Чарівний перстень".

Субота, 18. січня, год. 7·30 веч. Княжна Шікаго (виступ Хоряна).

Малий Міський Театр:

Пятниця, 17. січня, год. 7·30 веч. „Карло й Анна" (дешевий день — знижені ціни).

Театр ревії „Гонг" — в салі кіна „Кольосей":

Пятниця, 17. I., „Рапацька в Гонгу". Дві вистави; год. 7·30 і 9·30.

Субота, 18. січня, „Рапацька в Гонгу". Дві вистави: год. 7·30 і 9·30.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Співаючий сміхун".
КАСІНО: Предивна брехня Ніни Петровни (Бриґіда Гельм).
КОЛЬОСЕЙ: Вождова дочка.
ЛЕВ: Шляхом ганьби (дальша часть).
МАРУСЕНЬКА: Пімста графа Монте Крісто (II. часть).
ОАЗА: Тайний курієр (Мозжухін).
ПАЛЯС: Звукова фільма: Жертвенна віч.
ПАН: Володарка кохання (Ґрета Ґарбо).
ПАСАЖ: Хто злодій? (Бюк Джонс).
СІЛЕВЕ: Дзвонар із Нотр Дам (Льон Чаней).
ФАТАМОРҐАНА: Кохання вн. Сергія.
ХИМЕРА: Вуличний метелик.
УТІХА: Золоте пекло (Дольорес дель Ріо).

Програма радіо.

Пятниця 17. I. 1930.

Варшава (1411,7) 17·45 Концерт банїоділстів. **Краків** (312,8) 15·00 Трансмісія з Варшави. **Ґельсінґфорс** (221,4) 19·35 Спів Ніни Рапаллі. **Лайпціґ** (259) 21·0 Швайцарські пісні. **Братіслава** (279) 16·30 Мадярська музика. **Льондон** (356,3) 10·45 Полудневий концерт. **Штутґарт** (360) 16·00 Концерт. **Гамбурґ** (372) 20·15 Міська орхестра. **Берлін** (418) 20·15 Симфонічний концерт. **Стокгольм** (436) 19·30 „Тангайзер". **Рим** (441) 17·30 Концерт Ваші Пригоди. **Прага** (487) 21·30 Концерт Обенберґера: Бетовен, Сметана, Ліст. **Брюссель** (509) 21·15 Концерт грамофонів. **Відень** (516,3) 15·30 Концерт. **Мюнхен** (533) 71·15 Домашня музика. **Будапешт** (550) 19·30 Концерт фільгармонії. **Москва** (825) 19·30 Шуберт, Мендельсон, Ґлінка. **Ленінград** (1000) 19·30 Складаний концерт. **Харків** (1304) 9·00 Робітничий концерт. **Париж** (1725) 16·45 Пополудневий концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Протестаційне віче всіх власників реальностей у Львові проти водоміру відбудеться заходом станових організацій в неділю, дня 19. січня ц. р. в год. 11-тій (після водосвяття) в салі Торговельної Палати при вул. Б раярда (бічна Баторія). Просимо всіх власників-українців безумовно на тім вічу явитися. — За Союз українських власників реальностей: **I. Кокорудз**, голова. **Е. Ігнат**, секретар.

П. Професор Антін Крушельницький зложив зол. 15·— на Інвалідів.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.